Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - II Gruppo 70 %

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija . . Lir 8.000
Letna inozemstvo . . . . » 13.000
Letna inozemstvo, USA dol. 15
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXX. - Štev. 49 (1532) | Gorica - četrtek, 14. decembra 1978 - Trst | Posamezna številka Lir 200

Trnova pot človečanskih pravic

10. decembra 1948 je generalna skupščina Organizacije združenih narodov v New Yorku slovesno odobrila »Izjavo o človečanskih pravicah«. Takrat je ta organizacija štela 58 držav članic; 48 držav je glasovalo za Izjavo, dve sta bili odsotni, 8 se jih je vzdržalo, nihče ni glasoval proti Izjavi. Med vzdržanimi so bile naslednje države: Saudska Arabija (muslimanska država, ki se drži korana, kateri ne priznava ženski enakih pravic kot moškemu) ter socialistične države: Belorusija, Češkoslovaška, Jugoslavija, Poljska, Ukrajina, Rusija in še Južna Afrika, ki je zmeraj izvajala rasistično diskriminacijo.

V Izjavi o človečanskih pravicah so zagotovljene tiste svoboščine državljanov, ki jih povsod poznamo kot »demokratične svoboščine«. Obsegajo izjavo o enakopravnosti vseh ljudi brez razlike na raso, vero, stan, jezik; pravico do svobodnega izražanja misli, vesti, vere; svobodo organiziranja, tiska, propagande; svobodo se nastaniti, kjer kdo želi itd.

Gre za svoboščine, ki jih najdemo bolj ali manj jasno izpovedane tudi v vseh sodobnih državnih ustavah, tudi socialističnih, saj si danes skoro nobena država ne upa zanikati tistih osnovnih svoboščin, ki so bile slovesno razglašene v omenjeni Izjavi OZN. Tako državo bi vsi imeli za nazadnjaško, konservativno, nedemokratično. Tega se pa vsaka država in režim bojita.

PRISTRANSKO IZVAJANJE ČLOVEČANSKIH PRAVIC

Toda že dejstvo, da so se nekatere države vzdržale, priča, kakšno usodo so Izjavi namenile: namreč da bo zanje ostala le kos papirja za propagando, ne pa osnova državljanskega sožitja. Trideset let zgodovine priča, da je to bilo res.

Večina muslimanskih držav je še vedno daleč od tega, da bi priznavale npr. enakopravnost med možem in ženo, da bi dovoljevale svobodo vere tudi tistim, ki niso muslimani. Južna Afrika in še nekatere države okrog nje se še vedno držijo »apartheida«, ko imajo črnce za drugorazredne državljane. Socialistične države vseh inačic pa prav tako poznajo državljane prve in druge kategorije (partijce in nepartijce, oz. ateiste in verne), zanikajo svobodo združevanja, besede, propagande, zlasti verske, zapirajo državljane zaradi njih političnega prepričanja. Gre za dejstva, ki o njih poroča svobodni tisk vsak dan.

ODPOR ZOPER PREZIRANJE ČLOVEČANSKIH PRAVIC

Kot odpor zoper takšno preziranje osnovnih človečanskih pravic, ki so jih države sprejele v Združenih narodih in potrdile v svojih ustavah, niso se jih pa držale, je nastal pojav, ki ga poznamo pod imenom »disidentstvo ali oporečništvo«.

Ta pojav se je začel okrog leta 1965 v Sovjetski zvezi ter se od tam razširil še na druge socialistične države. Gre za gibanje, ki ni nasilno, ki ne stremi, da bi spremenili socialistični družbeni red, temveč hoče samo to, naj bi režimi spolnjevali slovesno sprejete obveznosti in v ustavi zajamčene pravice in svoboščine državljanov.

Oporečniki so torej borci za izpolnjevanje ustave proti partijam in režimom, ki ustavo teptajo in se ne držijo izjav, slovesno sprejetih na mednarodnih konferencah (OZN, Helsinkih in drugod). Oporečniki so torej živa vest v posameznih državah. Ker pa bi vsak hudodelec rad umoril svojo vest, zato tudi vsi takšni režimi in države na razne načine preganjajo oporečnike.

Druga ustanova, ki zbuja človeško vest, je Amnesty International. Nastala je prav spričo ugotovljenih dejstev, kako se po številnih državah teptajo človečanske pravice. Pri tem ne dela izjeme, za kakšne režime gre: levičarske, desničarske, kapitalistične, ideološke oz. verske. Pogumno pred vsem svetom razkrinkuje primere ljudi, ki so zaprti samo zaradi svojega osebnega verskega ali političnega prepričanja.

VATIKAN IN ČLOVEČANSKE PRAVICE

Tretja taka ustanova bi morala biti katoliška Cerkev. Pravim: »Morala bi biti«, ker, na žalost, ni zmeraj bila. Aleksij Floridi v knjigi »Moskva in Vatikan« pravi, da je od zadnjega koncila dalje Vatikan menil, da je prvenstvena naloga Cerkve ta, da se bori za mir na svetu. »Pacem in terris« da je njena prvenstvena naloga v sedanjem svetu, češ ostalo bo prišlo polagoma. Isti avtor pa se vprašuje: »Toda ali se more graditi resničen mir, če molčimo ob krivicah in nasilju, ki se izvaja nad državljani?«

Od časov Janeza XXIII., moramo priznati, da se je vatikanska diplomacija bolj zanimala za mir in ekumenizem kakor pa za obrambo človečanskih pravic, tj. za obrambo nedolžnih ljudi, verskih skupnosti, miroljubnih gibanj oporečnikov.

Sedaj ob 30-letnici Izjave o človečanskih pravicah pa je sv. oče Janez Pavel II. poslal generalnemu tajniku OZN posebno poslanico, kot to poročamo na drugem mestu. Zdi se, da je z njegovo izvolitvijo Cerkev dobila novega poguma zoperstaviti se raznim vrstam nasilja.

Kmalu bomo obhajali rojstvo Deteta Jezusa. France Prešeren je ob tem dogodku takole zapel:

»Po celi zemlji vsem ljudem mir bodi!
Tako so peli angelcev glasovi
v višavah pri Mesijasa prihodi:
da smo očeta enega sinovi,
ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi,
da ljubit' mor'mo se, prav' uk njegovi.«

(Krst pri Savici)

Vesoljno bratstvo in vesoljen mir je sad Kristusovega prihoda na svet. Ljudje bodo lahko podpisali še desetine izjav o človečanskih pravicah. Če te izjave ne bodo izhajale iz vere v Kristusa, bodo še naprej ostale samo za propagando. Cerkev in kristjani moramo prvi v to verovati in se za to boriti, tudi za ceno mučeništva kot sovjetski disidenti.

K. H.

Poziv Krščanski demokraciji

V zadnji številki verskega lista »Dom«, ki ga izdajajo duhovniki Beneške Slovenije, najdemo oster poziv do voditeljev DC, naj ta stranka spremeni svoj odnos do prebivalcev Nadiških dolin. Takole je rečeno:

V naših dolinah se vedno bolj poglablja prepad med pristaši DC in njenimi volivci ter med domačo duhovščino in farnimi občestvi. Ob vsakem novem napadu na naravne pravice in upravičene zahteve domačega prebivalstva se ta položaj vedno bolj slabša, kot je to primer lažnivih odgovorov, ki jih je vodstvo DC vsililo občinskim upravam, kako naj odgovore na vprašalno polo ministrske komisije za izvedbo Osimskih sporazumov. Krščanski demokrati so pokazali, da so popolnoma izkoreninjeni iz občestev Beneške Slovenije. Obenem poteka znotraj DC proces neprestanega obubožanja glede krščanske usmerjenosti stranke. Tudi je DC brez čuta za kulturne probleme prebivalstva, ki so velika skrb domače duhovščine in resnično krščanskih oseb skupaj z drugimi političnimi gibanji. Morda je DC v nadiških dolinah prispela na konec svoje poti!

Če bo DC še naprej trmasto vztrajala na svojem zadržanju in naprej zastavljenih stališčih ter se sprenevedala ob razvoju novih idej in zorenju novih dogodkov, se predajala okameneli in samomorilski negibnosti, bo število njenih volivcev neizprosno splahnelo, saj nočejo biti več varani in vodeni za nos kot do sedaj.

• V Hanoju je umrl nadškof in kardinal Jožef Marija Trin Nhu Khue. Star je bil 79 let. Duhovnik je postal leta 1933, škof 1950, kardinal 1976. Zadnjega koncila se ni mogel udeležiti, pač pa zadnje sinode škofov. Prisoten je bil tudi na zadnjih dveh papeških volitvah.

BO ŠKOFIJSKO ZBOROVANJE ODPRLO NOVO POGLAVJE?

Važen dogodek v zgodovini tržaške Cerkve

Splošno mnenje je, da pomeni škofijsko zborovanje važen mejnik za tržaško Cerkev, zaradi tega pač, ker je bila dana možnost vsej Cerkvi, da je spregovorila in zaradi poudarka slovenski verski skupnosti v škofiji. Večkrat se bomo še vrnili na ta dogodek, ga razčlenili in ga tako skušali presaditi tja, kamor še ni prišel. Za danes se omejimo le na kroniko tega pomembnega dogodka.

Četrtek 7. decembra. Slovesen začetek v stolnici s somaševanjem tržaškega škofa ter goriškega in obeh videmskih, poleg štirih duhovnikov-članov pripravljalnega odbora. Po maši je govoril p. Bartolomeo Sorge, ki je predstavil nove poglede v italijanski Cerkvi.

Pri obredih se, na žalost, še vedno opaža, da je pridiganje mašnikov in govornikov še vedno težko, preprostim poslušalcem nerazumljivo, zato še vedno oddaljeno od evangeljskega oznanjevanja, ki govori bolj srcu kot razumu. Skratka, primanjkuje slog papeža Lucianija, ki je znal govoriti tako, da so ga vsi razumeli. Nazadnje še vprašanje: Zakaj veliki gospodje, ki prihajajo iz Rima, ignorirajo realnost naše krajevne Cerkve?

Petek 8. decembra. Splošno zasedanje je potekalo na pomorski postaji. Uvodni škofovi besedi so sledili razni posegi. Zborovanje je bilo odprto vsem, brez izjeme, toda računati je bilo treba s časom. Prišli so do izraza novi napotki, predlogi, opomini in kritike.

Jutranji posegi so bili dolgočasni, saj so se vrstili drug za drugim »ognjiščarji« (focolarini), ki so z dolgoveznimi in med seboj zelo podobnimi posegi ohladili zanimanje poslušalcev. Jutranji del je zaključila sv. maša.

Popoldne so se posegi razživeli v novo konkretnost in živahnost. Slovenski govorniki: dr. Zorko Harej, prof. Aleš Lokar, prof. Alojz Rebula, Rosana Purger in Nadja Maganja so predočili občinstvu slovensko problematiko. Govor prof. Rebule je v globoki zamisli jasno in izvirno začrtal naše sedanje stanje, s pogledom v preteklost in prihodnost

Nedelja 10. decembra popoldne. Približno 1400-glava množica ljudi je sledila zaključnemu delu škofijskega zborovanja, ki je potekalo na pomorski postaji. Po pozdravni besedi predstavnikov srbo-pravoslavne in protestantske Cerkve ter judovske skupnosti je posebna komisija nagradila najboljše izdelke otrok, ki so sodelovali na otroškem srečanju 3. decembra pri Sv. Mariji Véliki. Po veselem vzdušju so moderatorji desetih komisij prebrali zaključna poročila. Na dan so prišli konkretni predlogi in marsikateri očitki glede Cerkve in škofije same.

VPRAŠANJA SLOVENSKIH VERNIKOV

Četrta komisija, ki je obravnavala dušnopastirska vprašanja slovenskih vernikov, je jasno prikazala probleme slovenske verske skupnosti, predvsem pa razčlenjeno vprašanje odnosov med Slovenci in Italijani, ki živijo v tržaški škofiji. V poročilu niso zamolčali vrsto krivic, ki jih je cerkvena hierarhija zagrešila proti slovenskim vernikom. Jasno je izzvenela misel, da bo morala škofija zagotoviti Slovencem narodno identiteto v verskem življenju.

Seveda je bila zelo občutena problematika slovenske župnije v središču mesta, da bi tako imelo slovensko prebivalstvo končno širše možnosti k pristopanju liturgije. Temu praktičnemu vprašanju se je pridružil še problem duhovniških poklicev, ki stalno upadajo.

Izrecno so bili poudarjeni medsebojni odnosi italijanskih in slovenskih vernikov, tako da bi Italijani boljše spoznali slovenski jezik in kulturo ter da bi se italijanski duhovniki približali Slovencem. Sledila je tudi pohvala škofijski pobudi za tečaj slovenščine, ki je predvsem namenjen italijanskim duhovnikom.

Tudi druge komisije so prispevale z izčrpnimi poročili. Pohvaliti je treba tudi osmo komisijo, ki je v skoraj pridigarskem tonu prikazala kritično stanje Trsta v okviru emarginacije in družbene pomoči.

BESEDA TRŽAŠKEGA ŠKOFA

Zaključna škofova beseda, ki je trajala dolgo uro, je pohvalila zahtevno delo pripravljalnega odbora in vseh komisij. Pohvala je bila namenjena tudi posegu prof. Alojza Rebule in slovenski mladini, ki je razbila pregrade med obema narodnostnima skupnostima mlade generacije.

V govoru je bil dan poudarek tudi problemu pluralizma, ki zahteva večjo odgovornost in zanimanje vernikov. To vprašanje je treba posebej prediskutirati in premleti, kljub temu, da je vsakdo svoboden pri izbiranju politične stranke. Sam škof si je prevzel odgovornost, da bo kot zastavonoša začel aktivno poseganje v škofiji na zahtevo obujenih predlogov.

Slovesno sklepno somaševanje s škofom je zaključilo zborovanje. Slovenska zmagoslavna pesem je presenetila tiste italijanske vernike, ki še ne poznajo naših melodioznih napevov. Vendar se tudi ta liturgija ni rešila spon bombastičnosti, ki je bila prav tako prisotna v četrtek 7. decembra zvečer. Taka pompoznost lahko pokvari pravo versko vzdušje, ki ga dosežemo z veliko preprostostjo in sproščenostjo. To je bil izraz tistega okornega stanja naše Cerkve, ki še vedno vztraja pri bleščečnosti in veličastnosti.

Treba pa je podčrtati dejstvo, da niso bili gostje zborovanja politične ali druge osebnosti, saj smo lahko zasledili na prvih sedežih le predstavnike srbo-pravoslavne in protestantske cerkvene občine in judovske verske skupnosti.

ZAKLJUČEK

Sklepno somaševanje je dalo našim ljudem veliko veselja in zadoščenja. Te občutke so izrazili razni prisotni. Župnik pravoslavne cerkve je označil ta dan kot najlepši svojega življenja, saj je videl, kako molijo skupno slovenski in italijanski verniki. Izrazimo samo to željo, da bi župniki v mestu posnemali svojega škofa in ga podprli v tem evangeljskem delu.

Skupina mladih

Papež poziva k spoštovanju človekovih pravic

Papež Janez Pavel II. je ob 30-letnici izjave o človekovih pravicah naslovil na glavnega tajnika Združenih narodov Kurta Waldheima dolgo poslanico, v kateri pravi, da so še vedno osebe in politične sile, ki teptajo osnovne pravice človeka ne da bi bile za to kaznovane. Gre za pravico do rojstva, do življenja, do odgovornega očetovstva, za pravico do dela, svobode, pravičnosti, soudeleženja na odločitvah, ki se tičejo usode narodov in držav. Vse to se marsikje na svetu še vedno zanika.

Sv. oče našteva razne vrste skupinskega nasilja, ki ga globoko žalostijo kot je rasno zapostavljanje, uporaba telesnega in psihičnega mučenja zoper politične oporečnike ali ujetnike, ugrabljanje oseb iz političnih nagibov ali za izsiljevanje denarja. Sv. oče je poleg tega podčrtal pravico do svobode misli, vesti, vere in je pozval skupščino OZN, naj bo pozorna zlasti na ta problem, ki je osnova vsake svoboščine. So vlade, ki čeprav je v ustavi priznana verska svoboda, vendar v praksi svoje državljane ovirajo v tej svobodi. Naj se Waldheim spomni usode tolikih oseb, ki čeprav so sodelovale pri civilnem in družbenem napredku svojih dežel, so postale predmet zatiranja, ki se je včasih sprevrglo celo v nasilno smrt.

»Pravičnost, modrost in čut za realnost,« je dodal Janez Pavel II., »zahtevajo, da se že enkrat temu strupenemu sekularizmu napravi konec, zlasti pa završe zmotno stališče, naj bo vera le nekaj zasebnega. Vsak človek je namreč dolžan vršiti svoje osnovne pravice na odgovoren in moralno upravičen način. In vsakdo ima dolžnost spoštovati v drugih tiste svoboščine, ki jih zahteva zase.«

Naj še omenimo, da se je sv. oče že drugič obrnil na tajnika OZN. Pred dvema tednoma je namreč pozval Waldheima, naj nekaj podvzame in sproži mednarodno solidarnostno akcijo v korist vietnamskih beguncev, ki so zapustili svojo domovino ter se izpostavili smrtni nevarnosti ob iskanju novih dežel, ki bi jim nudile gostoljubje, zaščito in varnost.

* * *

Zanimive so bile tudi misli, ki jih je Janez Pavel II. povedal članom katoliško usmerjenega delavskega združenja GIP (Gruppi di impegno politico), ki so ga prišli pozdravit v soboto 9. decembra. Avdience se je udeležilo 2.500 delavcev in uslužbencev, ki so zaposleni v velikih industrijskih podjetjih kot so Alfa Romeo, Montedison, Pirelli in druga.

Sv. oče je najprej omenil, da si je tudi on v času med zadnjo vojno pridobil izkušenj z delom v tovarni, nato pa je navzočim »kot spomin na srečanje« podal nekaj smernic, kako pojmovati delo.

»Najprej želim, da bi bilo delo resnična pravica za človeka, kajti delo pomeni življenje, vedrino, dohodek. Kdor dela, se čuti koristen, njegovo življenje dobi smisel. Kdor ne dela, ga to duševno tlači, zlasti še če je mlad ali ima na skrbi družino. Zato moramo biti hvaležni Bogu, če delo imamo, obenem pa sočustvovati z brezposelnimi.«

»Socialna pravičnost ni lahko izvedljiva, zato je potrebna vest delodajalcev in delavcev. Pravice in dolžnosti so na obeh straneh.«

»Delo tudi ni vedno lahko, prijetno, ne da zadoščenja, ni dostikrat cenjeno, ne dovolj nagrajeno, je lahko težavno, celo nevarno. Zato si je treba večkrat priklicati v spomin, da je vsako delo sodelovanje z Bogom zato, da se izpopolni stvarstvo, od njega ustvarjeno in da se služi bratom. Treba je delati z ljubeznijo in iz ljubezni. Potem bomo vedno zadovoljni in sončni in čeprav delo utruja, ga bomo sprejeli pogumno kot križ skupaj z Jezusom Kristusom.«

• Na prvo adventno nedeljo se je sv. oče Janez Pavel II. v opoldanskem nagovoru spomnil tudi Vietnama: »O Vietnamu danes mnogo govorijo in pišejo. Gotovo ste že čuli o tistih Vietnamcih, ki so zapustili domovino, pa ne najdejo nikogar, ki bi jih sprejel in pomagal v nesreči. Naj Gospod podpre prizadevanja vseh za rešitev bratov v stiski!«

Nekaj o globalni zaščiti Slovencev

Meseca maja 1947 je zasedala italijanska ustavodajna skupščina, ki je pozneje sprejela sedanjo ustavo italijanske republike. Ker je že bila podpisana pariška mirovna pogodbe, je bilo znano, da bo Gorica z okolico prišla znova pod Italijo, to se pravi, da bo nekaj Slovencev še naprej ostalo pod to državo.

V takih predvidevanjih je tedanja goriška Slovenska demokratska zveza naslovila na ustavodajno skupščino v Rimu spomenico, v kateri je zahtevala, naj se slovenski narodni skupnosti, ki bo prišla pod Italijo, zagotovi njen narodni razvoj.

Takole piše med drugim: »To ljudstvo hoče uživati popolno enakost pravic kakor prebivalci italijanskega jezika, v okviru posebnih določil, ki naj obvarujejo narodni značaj in kulturni ter gospodarski razvoj skupine slovenskega porekla.« V nadaljevanju se v spomenici naštevajo pravice, ki bi se morale zagotoviti slovenski manjšini.

V tej spomenici iz leta 1947 imamo prvo zahtevo po »globalni« zaščiti Slovencev, saj to, kar se danes zahteva in kar je bilo predmet »tednu globalne zaščite Slovencev«, je le dopolnilo in nadaljnji razvoj te prve zahteve SDZ v Gorici. Za »globalno« zaščito se torej Slovenci borimo že več kot trideset let. Druge narodne skupnosti so jo v tem času že dobile, tako Nemci na Južnem Tirolskem kot Francozi v Dolini Aosta. Zakaj je mi še nimamo?

Ob okrogli mizi v Attemsovi palači so nekateri rekli, da je temu kriva DC. Vendar v demokratični državi notranje in zunanje politike ne oblikuje samo vladna večina, temveč nanjo vpliva tudi manjšina. Poleg tega v demokratični državi državljan ni samo objekt, ampak je tudi subjekt pravic; isto velja za narodne skupnosti. To se pravi, da se tudi državljan mora z demokratičnimi sredstvi boriti za svoje pravice. Še v večji meri velja to za narodne skupnosti. Zato bi po pravici in resnici morali priznati, da je krivda za naše današnje stanje kot narodne skupnosti v Italiji tudi na obeh vsedržavnih strankah, PCI in PSI, ter na nas Slovencih samih.

PCI in PSI sta v parlamentu pomagali pri oblikovanju vsedržavnih zakonov o narodnih manjšinah. Toda zgodovina priča, da v rimskem parlamentu ne ena ne druga stranka prav dolgo nista imeli posluha za zahteve slovenske etnične manjšine; in tudi ne v deželnem merilu. Komaj nekaj v posameznih občinah, pa še tam samo do tiste mere, ki jo je določilo partijsko pokrajinsko oz. deželno vodstvo.

Pa tudi sami smo si krivi, da nismo v boljšem položaju. Naš položaj narodne manjšine bi zahteval, da moramo na politični ravni predvsem biti složni v odnosu do oblasti in do strank. Mi pa smo se vedno vtapljali v vsedržavne stranke, katerim so naravno bolj pri srcu vsedržavni interesi kot pa koristi maloštevilne slovenske narodne skupnosti. Dejstvo, da se nismo znali v večjem številu zbrati okrog neodvisne slovenske politične stranke, SDZ prej, SSk sedaj, je tuci močno krivo, da se moramo še vedno boriti za tiste osnovne pravice, ki jih je SDZ postavila že leta 1947.

Končno je tu še nekdo odgovoren, in to je SFR Jugoslavija. Njeno zanimanje za Slovence v Italiji ni šlo nikdar v cilju podpiranja narodnih sil med rojaki v zamejstvu, temveč le »naprednih« sil in v iskanju gospodarskih interesov. Zato oporekam trditvi, da je samo DC odgovorna za naše nezavidljivo stanje kot narodne skupnosti.

Spoznati in priznati svoje napake je pa že pot, ki vodi k boljšemu. To upanje se bliža sedaj, ko je vprašanje o globalni zaščiti Slovencev prišlo v živo. Rimski parlament ima že več zakonskih osnutkov glede tega. Senator Fanfani je rekel, da jih je že izročil senatnim komisijam v pretres. Na deželni in pokrajinski ravni in v tržaški ter goriški občini se je o tem začelo razpravljati.

Zdi se, da smo v tem trenutku vsi Slovenci ne glede na strankarsko pripadnost našli enoten jezik. Delo v rimski komisiji za izvajanpje Osimskih sporazumov priča o tem, kot smo slišali v Attemsovi palači. Tudi v raznih izvoljenih organih je bilo zadnje čase precej enotnosti v tem oziru. Zato smemo upati v pozitiven uspeh, seveda če bomo najprej sami enotni, če bo zmagala narodna zavest nad strankarsko pripadnostjo.

KRATKE NOVICE

• Na 33. zasedanju generalne skupščine OZN v New Yorku je nastopil kot govornik tudi zastopnik Apostolskega sedeža nadškof Cheli. Med drugim je dejal: »Že 16 let čaka na sprejem predlog, da naj OZN obsodi versko nestrpnost, a kljub temu je še vedno samo osnutek. Najbolj nerazumljivo je to, da države, ki so podpisale temeljno listino o človekovih pravicah, sedaj sprejem listine, ki naj bi preprečevala versko nestrpnost, celo ovirajo. Še vedno so države, ki se dajo voditi od predsodkov proti veri in v katerih so verniki državljani drugega razreda. Že vnaprej jih sumijo in preganjajo samo zato, ker so verni. Dejansko pa vera lahko družbi samo koristi. Ljudi vzpodbuja k pravičnosti in ljubezni ter odločno oznanja, da smo vsi ljudje otroci enega Očeta in zato enaki med seboj.«

• Vatikanski radio se je te dni s posebno oddajo spomnil desetletnice smrti nemškega kardinala jezuita Avguština Bea, o katerem je papež Janez XXIII. ob neki priložnosti vzkliknil: »Kakšno veliko milost mi je Bog naklonil, da sem se srečal s tem človekom!« Kardinal Bea je vodil Tajništvo za edinost kristjanov in Cerkev vključil v ekumensko gibanje.

Seja deželnega tajništva Slovenske skupnosti

V torek 5. decembra je bila v Jamljah seja deželnega tajništva Slovenske skupnosti. Na njej so prisotni obravnavali vrsto perečih vprašanj, ki zadevajo aktualno stanje slovenske narodne skupnosti v deželi.

Predsednik Andrej Bratuž je najprej poročal o obiskih skupne slovenske delegacije pri predsedniku republike in predsedniku senata ter še prej pri glavnem tajniku liberalne stranke. SSk je mnenja, da mora skupna delegacija izražati enotno politično voljo, obenem pa tudi enakopravno vlogo vseh v njej zastopanih političnih in kulturnih predstavništev. Prisotni so še naglasili nujnost, da tudi vsa javna občila objektivno poročajo o delu delegacije, saj bo le tako lahko naša javnost pravilno obveščena o vseh prizadevanjih iste.

Deželni tajnik Drago Štoka je nato poročal o zakonu za evropske volitve, ki ga je pred dnevi izglasoval senat in bo šel kmalu v razpravo v poslansko zbornico. Zakon dopušča tudi predstavitev manjšinskih list francoske, nemške in slovenske manjšine, to posebej v povezavi z drugimi listami. Volivno okrožje, ki nas zadeva, obsega Furlanijo-Julijsko Benečijo, Tridentinsko, Južno Tirolsko, Veneto ter Emilio-Romagno. O vsem tem pa bo SSk podrobneje sklepala kasneje.

Govor je bil tudi o delovanju posebne vladne komisije za proučevanje problemov slovenske manjšine, ki deluje v Rimu. Njeno delo ni še rodilo večjih uspehov, vendar kaže, da bo v prihodnjih mesecih skušala svoje delovanje zaključiti.

V diskusiji so sodelovali člani tajništva Damjan Paulin, Marjan Terpin, Marija Ferletič in Marij Maver. Pri tem so še poglobili nekatere vidike iz posameznih pokrajinskih področij SSk. Tako v Trstu kot v Gorici se že pripravljajo na pokrajinski občni zbor, ki bo preveril delovanje stranke na obeh območjih.

Deželno tajništvo je razpravljalo še o zakonodajnem delu deželne uprave, o zadnjih spremembah v deželnem svetu in o proračunu deželnega odbora. Poudarilo je potrebo po stalnem zasledovanju koristi naše narodne skupnosti, kar jamči tudi sporazum strank sedanje deželne večine, v kateri je tudi SSk.

KATOLIŠKI GLAS
list za kritične bralce

V Celovcu slovenski vrtec

Gre pravzaprav za dvojezičen vrtec, saj je slovenskemu otroku na Koroškem potrebno tudi znanje nemškega jezika že od osnovne šole naprej. Poleg tega pa tudi nekateri nemški starši želijo, da bi njihovi otroci znali slovensko. Ker so oblasti potrebo po takem vrtcu vedno zavračale, se je skupina celovških slovenskih staršev povezala v društvo »Naš otrok«, ki je odprlo to jesen v prostorih Mohorjevega doma dvojezičen vrtec za 25 otrok. Oblasti so morale priznati, da ga bodo takoj po uradni potrditvi podprle tako kot druge zasebne vrtce. Ta pobuda kaže, da se je v mišljenju slovenskih Koroščev marsikaj spremenilo. Sedaj jemljejo pobudo sami v roke in ne čakajo s prošnjami in so siti moledovanja, kdaj se bodo oblasti usmilile njihovih prošenj.

OD TEDNA DO TEDNA

■ Posebna vatikanska delegacija s kardinalom Bertolijem na čelu je obiskala težko preizkušani Libanon, da se na licu mesta seznani s položajem ter pomaga pri iskanju miru za to nesrečno deželo. Bertoli se je sestal s tamkajšnjimi voditelji raznih narodnopolitičnih skupin, ki si medsebojno nasprotujejo, obiskal je predsednika države, vlade in parlamenta kakor tudi maronitskega patriarha Koreikeja. Ta je dejal, da je edina pot do miru narodna sprava, v kateri bodo imeli vsi iste pravice in dolžnosti.

■ Ministrski predsednik G. Andreotti je predstavil senatu osnutek revizije konkordata med italijansko državo in Vatikanom. Več kot enajst let je bilo potrebnih, da je mešana komisija izdelala za obe strani sprejemljiv osnutek sprememb. Najbolj sporna vprašanja so bila družinska zakonodaja, verska vzgoja in cerkvena imovina. Po dveh dneh razprave je senat skoraj soglasno odobril resolucijo, ki pooblašča vlado, naj nadaljuje in zaključi razgovore z Vatikanom.

■ Trije roparji so napadli hišo na deželi blizu Turina, kjer živi 76-letni kardinal Michele Pellegrino, odkar se je odpovedal turinski nadškofiji. Roparji so od kardinala zahtevali denar. Našli so 230.000 lir, s seboj pa so odnesli tudi kardinalov škofovski prstan in zlato medaljo.

■ V sicilskem prelivu je tunizijski izvidniški čoln napadel eno štirih italijanskih ribiških ladij, ki so lovile blizu otoka Kuriat. Na tem področju je ribolov v skladu z italijansko-tunizijskim sporazumom dovoljen. Pri streljanju s strani Tunizijcev je bil smrtno ranjen 44-letni Francesco Passalacque, oče šestih otrok.

■ Pretekli teden je bilo v Španiji ljudsko glasovanje o novi ustavi, ki jo je prej že odobril španski parlament. Vendar se je pokazalo, da kar 32 odstotkov volivnih upravičencev ni šlo na volišče. Od 26,5 milijona volivcev jih je namreč glasovalo le 18 milijonov. Od tistih, ki so se volitev udeležili, je za ustavo glasovalo 87,8 %, proti pa 8,9 %. Neveljavnih glasov je bilo za 4,3 %. Politične stranke so v glavnem novo ustavo podprle, prav tako tudi sindikati. Najmanj ugodni rezultati so bili zabeleženi v deželi Baskov. Tam je volilo komaj 45,5 %. Od teh jih je bilo za ustavo 69 %. Teroristična organizacija ETA je prebivalstvo pozvala, naj ustavo odkloni. To se je tudi zgodilo. Pa tudi v Galiciji so bile nekatere pokrajine, kjer je prišlo do odklonitve ustave. Tako se je npr. v provinci Orense vzdržalo glasovanja kar 60 %. Odločilni vpliv je imela tam izjava tamkajšnjega škofa, da odpira nova ustava vrata razporoki.

■ Bolgarija je prekinila diplomatske odnose z Egiptom, potem ko je egiptovska policija vdrla v prostore bolgarskega poslaništva in zahtevala od poslanika Vladikova, da se ji izroči nekega Bolgara, češ da je napadel tri žene neke družine, ki se ni hotela izseliti iz poslopja, kjer je bolgarsko poslaništvo.

■ V gradu Akershud na Norveškem je bila podeljena v nedeljo 10. decembra letošnja Nobelova nagrada za mir. Izraelski predsednik Begin jo je dvignil osebno, Sadata pa je zastopal njegov svetovalec Marei. Tako Begin kot Marei sta izjavila, da ni druge poti kot iskanje miru in po tej poti sta obe strani trdno odločeni iti naprej.

■ V starosti 80 let je umrla v Jeruzalemu Golda Meir, bivša predsednica izraelske vlade. Rodila se je leta 1898 v Kijevu v Ukrajini, sedem let stara se je s starši preselila v ZDA, leta 1921 pa se je naselila v Palestini. Po razglasitvi nove judovske države je bila najprej veleposlanik v Moskvi, nato minister za delo in za zunanje zadeve. Pri starosti 70 let je postala ministrski predsednik. Leta 1974 je odstopila zaradi kritik, da njena vlada ni znala predvideti egiptovskega napada čez Sueški prekop.

■ Dve milijona oseb se je v iranski prestolnici Teheranu udeležilo protestne povorke zoper šaha Pahlevija. Udeleženci so zahtevali, da odide in vzklikali zoper ZDA, ki da mu dajejo vojaško oporo. Demonstracija je potekla brez incidentov, vojska in policija pa se nista dali videti. Ob tej priložnosti je bil objavljen politično verski program opozicije v 17 točkah. Prva pravi, da je Homeini, voditelj šiitskih muslimanov in trenutno v Parizu edini upravičen voditi državo. Potem je rečeno, da je treba sedanji režim odpraviti ter dati deželi islamsko vlado.

■ Po desetih letih prizadevanja je varšavska nadškofija le dobila dovoljenje za postavitev novega duhovskega semenišča na prostoru, kjer je bil pred zadnjo vojno zavod redovnikov maristov.

Z MARIJO GOSPODU NAPROTI

Koliko adventov, božičev in drugih praznikov smo že preživeli kot člani Kristusove Cerkve! Cerkvena leta se vrstijo drugo za drugim, da bi duhovno rastli, doprinašali vedno več sadov dobrih del. Kako je z nami? Ali moremo biti s seboj zadovoljni?

Knjiga Razodetja je polna čudovitih opisov tega, kar se dogaja v nebesih okrog božjega prestola, kjer nebeščani častijo vsemogočnega Boga. Enake časti je deležno Jagnje (Kristus), ki mu prepevajo: »Vreden si, da vzameš knjigo in odpreš njene pečate, zakaj bil si žrtvovan za nas in si nas s svojo krvjo Gospodu odkupil iz vsakega rodu in jezika in naroda in ljudstva« (Raz 5, 9).

Videc sv. Janez Evangelist je kakor z visoke gore gledal nebesa kot sveto mesto Jeruzalem, ki je prihajalo z neba in imelo božje veličastvo. Njegov sijaj je bil podoben najdražjemu kamnu. Svetilnik tega mesta je Jagnje. »In hodili bodo narodi v njegovi svetlobi in kralji zemlje prinašali vanj svojo čast in slavo. Njegova vrata se ponoči ne zapro, kajti noči tam ne bo. In prinašali bodo vanj slavo in čast narodov« (Raz 22).

Lepota in blaženost nebes naj zbudita v nas vroče hrepenenje po njih, da bi na strmi in težavni poti mogli premagati vse ovire, nevarnosti, preizkušnje, saj se po besedah apostola Pavla »trpljenje sedanjega časa ne da primerjati s slavo, ki se bo razodela nad nami« (Rim 8, 18).

Advent je čas resnejše priprave na božič. V duhu obnavljamo in podoživljamo pomembne dogodke iz zgodovine odrešenja, pa se hkrati tudi pripravljamo na bodočnost. Prvi Kristusov prihod je tudi napoved drugega prihoda, kateremu gremo naproti.

Pri prvem sta važno vlogo igrala Janez Krstnik in Marija Devica. Janez je »uradno« pripravljal pot Jezusu med izvoljenim ljudstvom, Marija pa je bila izbrana za Odrešenikovo mater. Svojo vlogo je najpopolneje izvršila, saj je kot Jezusova mati ves čas do križa z njim sodelovala pri delu odrešenja. Marija je bila izvirnega greha obvarovana in jo zato častimo kot Brezmadežno, pa tudi osebnega greha ni imela.

Marija je še danes soudeležena pri delu odrešenja. Zadnji koncil pravi: »Marijino materinstvo v redu milosti traja od časa izvolitve, ki jo je v svoji veri dala ob oznanjenju in jo je brez omahovanja ohranila pod križem prav do dovršitve vseh izvoljenih. Vzeta v nebesa te zveličavne naloge ni odložila, temveč nam z mnogotero priprošnjo še naprej pridobiva darove večnega zveličanja. V svoji materinski ljubezni se zavzema za brate in sestre svojega Sina, ki še potujejo in so v nevarnosti in stiskah, dokler ne bodo prišli v blaženo domovino.«

(Iz okrožnice koprskega škofa J. Jenka)

Kamenčki

Vase zaljubljeni pevci

Ob letošnji Cecilijanki se je zvrstilo na odru Katoliškega doma okrog 350 pevcev in pevk. Največ jih je bilo iz Gorice in njene okolice. Poslušalci so dvakrat napolnili dvorano, zlasti je bilo veliko občinstva pri nastopu v nedeljo 19. novembra.

Vse lepo in prav. Toda vprašanje se zastavlja, ali ti pevci v resnici ljubijo petje ali ljubijo le same sebe. Kajti v nedeljo 10. decembra se je zgodilo, da je v isti dvorani gostoval orkester iz Šempetra in moški zbor iz Bilj. Koliko je bilo pevcev s Cecilijanke pri tem koncertu? Ne bom pretiraval, če rečem, da jih ni bilo deset.

Zato ponavljam: Ljubijo naši pevci petje ali ljubijo le sebe? Kdor ljubi petje, hodi poslušat tudi druge zbore, kdor ljubi sebe, pride v dvorano samo, kadar sam nastopa.

Kaj se pravi ljubiti petje, priča neki zborovodja z onstran državne meje, ki ima dober zbor, toda kadar je kaj v Katoliškem domu, posebno če je kak pevski nastop, je zmeraj navzoč. To je ljubezen do petja.

(r+r)

Kakor na skrivalnicah

V nedeljo 10. decembra popoldne smo na tržaški pomorski postaji zaman iskali slovenski napis, ki naj bi opozoril, da se v tem poslopju vrši škofijsko srečanje. Potem smo prav na robu velikanskega italijanskega lepaka »Convegno diocesano« zasledili slovenski napis, ki je v navpičnih in precej skromnih črkah nosil slovenski naslov »Škofijsko zborovanje«. Opazil ga je le tisti, ki ga je pazljivo iskal, prav kakor na skrivalnicah.

Zop.

Slovenci po svetu

»Ali delavci lahko upravljajo?«

Tak naslov nosi angleška študija (Can Workers Manage?), ki jo je preteklo leto objavil IEA (The Institute of Economic Affairs - Inštitut za gospodarske zadeve v Londonu). Poleg profesorjev Chiplina in Coynea z univerze v Nottinghamu je pri njeni sestavi sodeloval z obširnim poglavjem tudi prof. Ljubo Sirc, slovenski rojak, ki poučuje na univerzi v Glasgowu na Škotskem.

Sirc omenja med drugim delavske svete, primer jugoslovanskega samoupravljanja in tamkajšnjo delitev dobička, pri čemer ugotavlja, da delavci niso zavzeti za to, da bi iz dohodka podjetja namenili več naložbam, ampak so za večje plače; v različnih podjetjih z različnim dohodkom pa da so tudi plače različne. Pač pa je jugoslovansko gospodarstvo skoraj v celoti prešlo na tržni mehanizem, kar mu daje večjo živahnost in prožnost v primeri z gospodarstvi drugih socialističnih držav. Študija je ena najtehtnejših te vrste, oprta na jugoslovanske uradne podatke in študijsko strokovno literaturo.

Prof. Ljubo Sirc je doma iz Kranja, letnik 1920. Študiral je na gospodarski fakulteti v Ljubljani, bil v Švici in se med vojno vrnil v Jugoslavijo, kjer se je priključil partizanom. Leta 1947 je bil zaprt, po prestanem zaporu leta 1955 pa je prešel v Italijo, od tu v Anglijo, kjer je delal pri BBC. Leta 1960 je dokončal svoj doktorat v Freiburgu v Švici, učil v Daki v Pakistanu, potem na univerzi St. Andrews, od leta 1965 pa na univerzi v Glasgowu. Je pisec številnih gospodarskih študij, ki so izšle predvsem v angleščini, v Londonu, New Yorku, v francoščini (Pariz), v pripravi pa je tudi knjiga o jugoslovanskem samoupravljanju (Jugoslav Economy under Self-Menagement).

• Za naslednika leningrajskega metropolita Nikodima, ki je umrl v avdienci pri Janezu Pavlu I., je sinod ruske pravoslavne Cerkve postavil 54-letnega Antonija Melnikova, ki je bil doslej metropolit v Minsku (Beli Rusiji). V zadnjih letih je obiskal Indijo, Etiopijo in več dežel Tretjega sveta. Nedavno je prejel odlikovanje sovjetskih oblasti. Znamenje, da se z njimi dobro razume.

• Prva skupina Slovencev, ki se je srečala z novim papežem Janezom Pavlom II., so bili romarji iz Velikih Lašč na Dolenjskem, ki jih je pripeljal njihov kaplan Franc Novak. Udeležili so se 29. novembra splošne avdience v veliki Nervijevi dvorani. Ko so naštevali navzoče romarske skupine, so imenovali tudi slovensko. Papež se je posebej ustavil pri dveh nekdanjih študentih »Slovenika«, sedaj profesorjih teološke fakultete v Ljubljani. To sta dr. Franc Oražem in dr. Rafko Valenčič. Papež jima je izročil pozdrave za profesorje in bogoslovce kakor tudi za nadškofa dr. Pogačnika.

Bralci pišejo

Moje misli na tujem

Delam v Nemčiji. Opazujem, razmišljam in primerjam razmere doma in na tujem. Zadnje čase so se mi porodile te misli:

1. Torej, so jih le izpustili. One štiri nemške teroriste namreč, ki so se zatekli v Jugoslavijo. V Beogradu so upali dobiti zanje kar osem hrvaških nacionalistov, za katere niso mogli doprinesti dokazov, da so res teroristi. Kar me kot Slovenca žali, je zahteva: dva Hrvata za enega Nemca. Je mar človek nemškega rodu več vreden kot Slovan?

2. Omenjene nemške teroriste so imeli v Beogradu pripravljene (gotovo se jim ni slabo godilo!), ker so se pritihotapili v Jugoslavijo z lažnimi potnimi listi. Z istimi potvorjenimi papirji so jim potem pustili prekoračiti državno mejo. Tudi ta »doslednost« me preseneča.

3. Tu v Zahodni Nemčiji se prepirajo politiki in javnost ob vprašanju, ali naj bodo nacisti in levičarji državni uradniki, zlasti ali smejo biti vzgojitelji mladine na šolah in univerzah. Pri nas v Jugoslaviji so to vprašanje že uredili: verni ljudje mladine ne smejo učiti. In glej čudo: kar je v Jugoslaviji za režim nekaj povsem logičnega, naravnega in pravilnega, je v Zahodni Nemčiji, ki je sprejela zakon zoper nameščanje nacistov in komunistov v javne službe, zločin zoper demokracijo. Jugoslovanski komunisti kot komunisti po vsem svetu imajo dve merili: eno za domačo uporabo, drugo za izvoz.

Davorin P., ZR Nemčija

Kulturna pomlad na Koroškem

Igra »Deseti brat«

Krščanska kulturna zveza (KKZ) prireja na praznik Brezmadežne vsako leto v celovškem mestnem gledališču predstavo, navadno gostovanje kakega gledališča iz matične domovine. Letos je nastopilo z igro po Jurčičevem romanu »Deseti brat« SNG iz Maribora. O igri in Jurčičevem romanu je obširno poročal celovški »Naš tednik«.

Poleg te pa se vrstijo že vso jesen predstave in prireditve po vsem južnokoroškem prostoru. Oder »Mladje« Koroške dijaške zveze je naštudiral spevoigro Svetiane Makarovič »Hiša tete Barbare« in jo predvajal v številnih krajih.

Šentjakobčani in gojenke tamkajšnje strokovne šole so gostovali z igro »Drevesa umirajo stoje« A. Casoneja prav tako na več koroških odrih. O odličnih predstavah koroških lutkarjev je naš list že poročal.

Bogata ljudska kultura

Da hranijo koroški rojaki še neizmeren zaklad ljudske kulture, izpričuje tudi folklorna prireditev društva »Srce« v Dobrli vasi. Bila je zadnjo novembrsko nedeljo z nastopom domače folklorne skupine v pristnih podjunskih nošah, pri izdelavi katerih je pomagal narodopisni muzej v Ljubljani in železarna Ravne. Noše so bile res izvirne. Izvajali so domače plese, brez ponarejenih show-ov: npr. ples ob grabljenju stelje, bogat s pristnimi prizori drsanja, fantovskega tepeža, skakanja, in sicer tako naravno, da so občinstvo zares presenetili. Vse drugače kot nemška celovška »Edelweiss«, ki si izposoja slovenske noše in plese, posebno z Zile. Samo domačini lahko zaigrajo najbolj pristno in naravno, saj se iz njih igre in plesa, da ne omenjamo petja, odraža tudi njih doživljanje, medtem ko tujci posnemajo vse samo mehanično.

Potreba po lastni glasbeni šoli

Kulturno društvo »Bilka« v Bilčovsu je naslovilo na obe prosvetni zvezi, (KKZ in SPZ), obe v Celovcu, posebno resolucijo, v kateri opozarja na nujnost ustanovitve lastne koroškoslovenske glasbene šole oz. glasbenega zavoda, kajti sedaj morajo mladi slovenski Korošci iskati glasbenega in pevskega pouka pri osebah, ki nimajo nikakega razumevanja za kulturne življenjske potrebe koroškoslovenske skupnosti.

PD »Štandrež« uprizori **v nedeljo 17. dec. ob 17. uri** v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu delo Marjana Marinca v treh dejanjih

»KOMEDIJA O KOMEDIJI«

Režija: Mira Štrukelj

Slovenci na Koroškem imajo precejšnje število pevskih zborov, tamburaških in folklornih skupin, toda nimajo lastnega orkestra, zlasti ne pihalnega orkestra. Iz raziskave v okviru kulturnega tedna v Rožu izhaja, da bi se želelo učiti igranja na kakem glasbilu kar sto oseb. Da bi glasbeni pouk čimprej stekel, se bodo morala povezati krajevna kulturna društva za skupno organizacijo poučevanja.

»Koroška poje«

Prireditev, ki je bila organizirana preteklo pomlad v Celovcu in je zajela zbore iz vse Koroške, od Raven (jugoslovanski del) pa prek spodnje (avstrijske) Koroške do (italijanske) Kanalske doline. KKZ je na svoji zadnji seji sklenila, da bo koncert oz. revijo tega imena organizirala tudi v letu 1979 in sicer 4. marca v Celovcu. Na tem koncertu bodo sodelovali v prvi vrsti zbori iz Roža in Gur, naslednje leto pa naj bi nastopili podjunski zbori.

KKZ bo tudi za naprej organizirala prireditve v obmejnih krajih in je v svojo prosvetno organizacijsko dejavnost vključila tudi Kanalsko dolino. Ta njena odločitev je še posebno razveseljiva. Slovenski rojaki v Kanalski dolini so še močno navezani na staro koroško tradicijo, na koroško pesem in izročilo, ki ga znajo najbolj pristno podati ravno Korošci.

Dom v Tinjah

Posebno pozornost zasluži dejavnost Doma v Tinjah. Njegova kulturna in izobraževalna dejavnost je tako raznolika, da bi zaslužila posebno poglavje. Od organizacije duhovnih vaj do predavanj za kmetovalce, gospodinje, izobražence, celo organizacija počitnic za koroške kmečke ljudi. Domu je rektor in motor duhovnik Jože Kopeinig. Udeleženci so v časopisu podali svoja doživetja, opisali prireditve, ki so jih deležni. Organizatorjem na vsak način ne zmanjka domiselnosti.

Zdi se, kakor da bi se slovenski koroški človek začel reševati neke stoletne more, misli pred neizbežnim ponemčenjem (ali prej ali po nekaj letih je brez pomena), začel je spet verjeti v lastno prihodnost. Presenetljivo, koliko moči in zdrave življenjske volje je v koroških ljudeh! Kakor da bi vsa povojna leta čakali, da se lahko sprostijo.

Razstavna dvorana v Celovcu

Za nazoren prikaz prebujajočega se koroškoslovenskega kulturnega in narodnostnega življenja bi bilo potrebno navesti še mnogo drugega. Vsaj razstavno dvorano »aula slovenica« v zgradbi Zadružne zveze v Celovcu, kjer posluje tudi slovenska osrednja banka. V tej dvorani se vrstijo likovne razstave in predavanja, ki vzbujajo odmev tudi v nemškem celovškem tisku. Kar zadeva nemški tisk, je treba omeniti, da redno poroča, četudi tendenčno, o najpomembnejših koroškoslovenskih prireditvah. Za razliko od italijanskega na Primorskem, ki praktično ignorira tudi najbolj kakovostne slovenske predstave.

Omeniti bi bilo treba, nadalje, nadrobneje posamezne knjižne izdaje o koroškoslovenski problematiki, v slovenskem, nemškem jeziku ali tudi dvojezično. Da omenimo odlikovanje, ki ga je koroškoslovenski slikar Oman prejel na petem grafičnem bienalu v Frechenu (ZR Nemčija). Gustav Januš, pesnik in slikar, pa je zastopal svoje rojake na razstavi Intart, na kateri so sodelovali slikarji iz Koroške, Slovenije in Furlanije.

Ob tako razveseljivem kulturnem razmahu bodo koroški slovenski rojaki nujno morali pohiteti s pripravami za gradnjo Kulturnega doma v Celovcu, svoje osrednje kulturne hiše. Ta naj predstavlja njihovo kulturno ustvarjalnost tudi prek deželnih meja in ustvari pogoje za kulturno izmenjavo s sosednjimi deželami, v katerih bivajo slovenski rojaki.

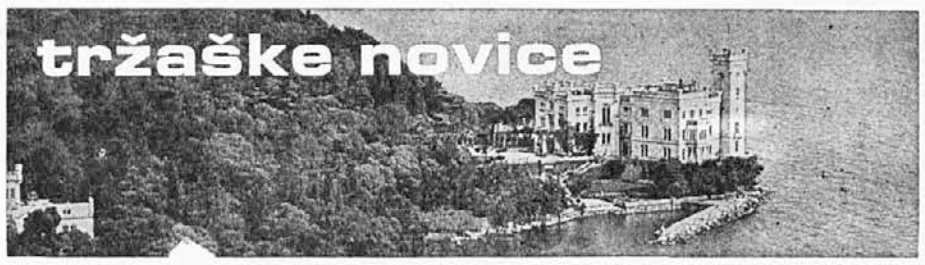

Seja rajonskega svéta Sv. Ana-Sv. Sergij

Izvršni odbor Slovenske skupnosti nam je poslal odločno obsodbo dogodka, do katerega je prišlo med sejo rajonskega svéta za Sv. Ano-Sv. Sergij. Kot znano, je v teku razprava o načrtih za ljudske gradnje (PEEP) tako na Opčinah kot na Kolonkovcu. Gre za izredno zaskrbljujoče načrte, ki spet ogrožajo slovensko zemljo in slovenska naselja. O gradnjah, ki naj bi zadevale območje rajonskega sveta Sv. Ana-Sv. Sergij, je moral ta odločati v sredo 6. decembra.

Zgodilo pa se je, kot na prvem delu seje dan prej, da ni bilo tolmača za posege slovenskih svetovalcev. (Ob tem bi pripomnili, da tudi pri zapisnikih sej nekaj škripa, saj manjkata zapisnika zadnjih dveh sej.) Ko je bila na vrsti točka o ljudskih gradnjah, je svetovalec Slovenske skupnosti Aleksander Cergol zahteval preložitev točke na sejo, pri kateri bi bil tolmač. O tako pomembni točki, ki živo zadeva slovensko krajevno prebivalstvo, je namreč hotel intervenirati, in sicer v slovenščini, kot to predvideva pravilnik. Ostali svetovalci pa so to zahtevo z glasovanjem zavrnili. Od 11 prisotnih je bil za odložitev le Cergol, dva od štirih prisotnih komunistov sta se vzdržala, vsi ostali so glasovali proti.

Gre za zelo hud dogodek, ki kaže na neobčutljivost občinske uprave, ki ne skrbi za tolmače, še bolj pa kaže na grobo nedoslednost strank, ki se na drugih mestih zavzemajo za spoštovanje pravil in pravičnih zahtev.

Prisotni so tako nadaljevali z delom in po poročilu predsednika urbanistične komisije Perinija (PCI), ki v poročilu ni predočil vseh pomislekov splošnega značaja, ki so prišli na dan v komisiji, so z nekaterimi popravki odobrili načrt PEEP.

Predstavnik Slovenske skupnosti je proti temu protestiral in poudaril, da seja zaradi kršitve pravilnika ne more biti veljavna. V znak protesta je zapustil sejno dvorano.

Zbornik »Utripi«

Za 30-letnico svojega obstoja je Slovenska prosvetna matica v Trstu izdala zbornik »Utripi« z bogatim gradivom in zanimivimi članki iz življenja slovenskih ljudi na Primorskem po zadnji vojni. V zborniku samem so nazorno prikazani začetki povojnega demokratičnega gibanja s podatki o zaslužnih osebnostih, ki so se v njem udejstvovale.

Uvodnik je prispeval Marko Udovič, tajnik Matice, dr. Avgust Sfiligoj razpravo o začetkih političnega delovanja demokratičnih Slovencev, sledi članek o ustanovitvi SDZ v Trstu, nato v spomin I. Rudolfa, dr. R. Marca in ravnatelja Ferluga; daljši spominski članek je posvečen Slavku Uršiču, prvemu uredniku lista »Demokracija«.

O pesniku Gregorčiču piše Anton Kacin in nam odkrije več nadrobnosti, ki nam jih šolska modrost zamolči. Npr., da sta Ljubljanski zvon in Dom in svet omenila izid druge knjige pesnikovih poezij le z nekaj vrstami. Oni, ki so prvi zvezek hvalili, so sedaj pri drugem v bistvu molčali. Maks Komac posveča zapis kiparju Goršetu ob 80-letnici rojstva. Na kratko se zbornik spomni tudi več pesnikov in pisateljev ob njihovih obletnicah, Cankarja, Ketteja, Župančiča, skladatelja Vinka Vodopivca, gornika in župnika Aljaža. Zanimiv je zapis o tigrovcih, nadalje ob 60-letnici boljševiške revolucije, zadušitvi demokracije na Češkoslovaškem leta 1948, ob 60-letnici bitke pri Kobaridu, kratka zgodovina idrijske realke.

Sledijo zapisi o zaslužnih narodnih voditeljih na Tržaškem: dr. Otokar Ribar, dr. Josip Wilfan, dr. Ivan Marija Čok. Posebej še o dr. Karlu Lavriču, narodnem buditelju na Primorskem ter o Josipu Abramu. Zbornik se spominja nadalje še dr. Srečka Baraga, dr. Vekoslava Kisovca in toliko drugih za slovenstvo zaslužnih imen: Mirko Mašera iz Kobarida, Pepca Gruden iz Zgonika, Karel Černic v Gorici, dr. J. Sancin v Trstu, dr. Angel Kukanja, Nikolaj Kosmač, Amalija Čok, dr. Josip Vrtovec, dr. Josip Štolfa, prof. Mihael Rožič, Andrej Hrvat; vsi so umrli v zadnjem času.

Zbornik je res pomemben prispevek v spoznavanju kulturnega in političnega deia med nami v letih po zadnji vojni in zapolnjuje na tem polju precejšnjo praznino.

V nedeljo 17. decembra ob 17. uri bo v Finžgarjevem domu na Opčinah koncert domače glasbe. Nastopi

ANSAMBEL TAIMS

Sodeloval bo Tone Bedenčič z diapozitivi »Dolina Trente v objemu gora«. Ne zamudite!

Peta letošnja »Mladika«

Uvodnik je napisal Alojz Rebula: Srečno, sin »Trpečega sonca«! Nanaša se na izvolitev kardinala Wojtyle za papeža Janeza Pavla II. Rebula začrta duhovne razsežnosti novega papeža, katerega pripadnost enemu slovanskih narodov ga spominja tudi na slovenstvo. Sledi v prevodu nekaj pesmi, ki jih je sedanji papež napisal v mlajših letih ter odlomek iz njegovega govora, v katerem je kot kardinal povedal, zakaj oblasti v Krakovu niso dovolile telovske procesije po zgodovinskem delu mesta.

Tanja Rebula objavlja novelo »Luisa«, Lev Detela pa krajše razmišljanje. Sledi dnevnik Ladota Piščanca in pesmi Ljubke Šorli. Prijeten spis o vinski trti in njeni žlahtnosti je prispevala Bruna Pertot.

Za stoletnico rojstva objavlja »Mladika« spominski članek o dr. Jakobu Ukmarju in za desetletnico smrti članek o prof. Jakobu Šolarju. Oba spadata med najbolj požrtvovalne in učene slovenske osebnosti v tem stoletju. Martin Jevnikar predstavlja »Pastirčka« ter zadnjo zbirko Štefana Tonklija (pesniško ime Slavko Srebrnič) »Argentinsko slovenski odmevi«. V pesmih je izredna stvaritev nov sonetni venec. Kritično o našem tržaškem gledališču spregovori Z. T. SSG v Trstu naj išče samostojen izraz in naj ne bo le posnetek ljubljanske gledališke mode. Lev Detela opozori na nemško razpravo o Cankarju, ki je izšla v dunajski reviji »Extrablatt«, ter na pesniške izdaje v nemškem prevodu. Ob koncu še pikre pripombe »Čuka na Obelisku«.

»Mladika« objavlja še 7. literarni natečaj za izvirno črtico, novelo, pesem ali pesniški cikel. Zanimiva so tudi pisma bralcev.

Bogat kulturni teden v Katoliškem domu

Miklavževanje

Začelo se je z miklavževanjem v sredo 6. decembra. Veverička so v rekordnem času pripravile igrico in z njo sprejele sv. Miklavža. Igrico jih je naučila Mariza Perat. Vse so bile prvič na odru, vendar so nekatere prav dobro odigrale svoje vloge. Gotovo jih bomo videli še kdaj.

Po igrici so otroci sprejeli sv. Miklavža z nestrpnim pričakovanjem, ker vsi niso imeli najbolj mirne vesti. Vendar je nebeški dobrotnik vse otroke obdaril, le nekaterim je priporočil, naj bolj ubogajo.

»Pesem mladih«

Na praznik Brezmadežne se je dvorana drugič v tej sezoni do kraja napolnila. Starši in prijatelji so prišli poslušat »Pesem mladih«. Tako se namreč naziva revija mladinskih zborov, ki so ta dan nastopili v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov. Vseh nastopajočih zborov je bilo osem, eden iz Gorice, ostali iz okoliških vasi.

Po uvodni besedi gdč. Marize Peratove sta napovedovalki Barbara Kovic in Elizabeta Pavletič, obe s Peči, začeli predstavljati zbore. Na odru so se zvrstili zbori iz Doberdoba, Rupe-Peči, Sovodenj, Plešivega, Podgore, Števerjana, Štandreža in »Kekec« iz Gorice.

Eni so bili manj številni, drugi bolj, kakršno je pač število otrok v vasi. Vendar so tudi manj številni zbori pogumno in z gotovostjo odpeli svoje pesmi. Starši in vsi ostali poslušalci v dvorani smo z navdušenjem ploskali tej naši mladini, ki jo vedno radi poslušamo, ker vemo, da otroci radi pojejo. Škoda, da nimajo priložnosti za nastope razen tistih zborov, ki pojejo tudi v cerkvi.

Zbore so vodili: Anton Lazar (Doberdob, pri klavirju Marta Ferletič), Mirko Špacapan (Sovodnje), Ivo Bolčina (Kekec), Elvira Chiabai (Štandrež), Mladen Uršič (Podgora). Najbolj pa je presenetila učiteljica Anka Černic, ki je dirigirala kar trem zborom in na koncu še skupni pesmi. Vodila je namreč zbor iz Rupe-Peči, s Plešivega in domači zbor iz Števerjana. Pokazala je, kaj zmore mlada učiteljica, ki zares ljubi petje in otroke.

Ni, da bi strokovno ocenjevali posamezne zbore, saj vsak zbor deluje v drugačnih pogojih. Kljub temu so nekateri strokovno vzeto dovršeno zapeli. Razveseljivo je tudi bilo, da so razne skupine pele skladbe domačih avtorjev. Najlepše je bilo seveda na koncu, ko so nastopili vsi mladi pevci s pesmijo »Po jezeru bliz' Triglava« in je bil oder skoro premajhen za tako veliko število sodelujočih. Nekateri poslušalci so celo izrazili misel, da bi bilo lepo, če bi združeni zbori zapeli več pesmi.

Hvala otrokom in hvala njih dirigentom za tako lepo popoldne. Hvala tudi učiteljici Zori Saksida, ki je sestavila besedilo povezovanja, katero sta nato njeni zgoraj omenjeni učenki tako lepo podali.

Za kroniko naj še povemo, da je v okviru »Tedna za globalno zaščito«, k organizaciji katerega je pristopila tudi mladinska sekcija SSk, Mirjam Košič prebrala skupni letak, z besedilom katerega se je vse občinstvo strinjalo in toplo pozdravilo.

Trideset let „Literarnih vaj"

»Literarne vaje«, mesečnik dijakov slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem je stopil v svoje trideseto leto izhajanja. Žal pa je tej obletnici, ki bi sama po sebi morala vsakogar napolniti z veseljem, dodana precejšnja kupa pelina. Že dve leti je list v hudi denarni stiski in s samo naročnino (izvod številke 600 lir) ne more več redno izhajati. Prej je letno izšlo po sedem številk, predlanskim tri, lani dve. Letos so v načrtu tri: ta, ki je pravkar izšla, pa v januarju in marcu.

V zadnjih dveh letih je tudi padlo število naročnikov. Sedaj jih je 600, bilo pa bi jih potrebnih vsaj 800, kar ni pretirana številka, saj je na Goriškem in Tržaškem nad dva tisoč dijakov. Če ne bo letos toliko naročnikov, da bi se krili stroški, bo list na koncu leta dokončno ustavljen.

Uvodnik prve številke XXX. letnika izpod peresa Martina Jevnikarja pove, da v zgodovini ne poznamo dijaškega lista, ki bi tako dolgo živel in užival samo dijaško hrano: pesmi, prozo, razprave, kritike in bi ga vzdrževali samo dijaki. Je pa usoda dijaških listov, da morajo začenjati vedno znova in ne morejo preko določene umetniške in strokovne višine. Mnogi pa so kasneje iz »Literarnih vaj« prešli v razne naše revije in izdali celo samostojne knjige. To so Neva Rudolf, Bruna Pertot, Miroslav Košuta, Marko Kravos, Irena Žerjal, Filip Fischer, Boris Pangerc, Marij Čuk in Marija Mislej. V »Literarnih vajah« je izšlo tudi 17 celotnih povesti. Marsikatera bi zaslužila ponatis v knjigi in bi avtorju ne delala sramote.

V »Literarnih vajah« je izšlo tudi več potopisov, znanstvenih sestavkov, poročil o gledaliških in glasbenih prireditvah, ocen o zamejskih in zdomskih knjigah in publikacijah. Omeniti je treba tudi številne ilustracije, ki so poživljale vsako številko. Nekateri so se kasneje v tem še spopolnili in v življenju uveljavili.

Prva letošnja številka prinaša 16 dijaških literarnih sestavkov. Žal je iz Gorice le eden (Marjan Devetti, nižja srednja šola I. Trinko). Zanimiva sta dva skupinska spisa o metuljih in algah, oba z znanstvenega liceja »F. Prešeren« v Trstu. Številko krasijo tudi trije lesorezi. - *jk*

RAZNO

Škotska nafta

Škotska, del Velike Britanije, je bila svoj čas samostojna država. Zadnje čase se med prebivalstvom spet prebuja čut za samostojnost. Glasnik tega hotenja je škotska nacionalna stranka. Nedavno je ta stranka opozorila svoje rojake, kako se London okorišča s škotsko nafto. V Vel. Britaniji so vrelci nafte predvsem ob škotski obali Severnega morja. Samo letos je britanska vlada s to nafto zaslužila milijardo funtov, do leta 1980 pa upa zaslužiti že pet milijard funtov.

Prav zaradi tega okoriščanja na račun Škotske je škotska narodna stranka začela boj za priznanje suverenosti Škotske nad njenim ozemljem in naravnim bogostvom. Kot vidimo, je problem okoriščanja na račun posameznih dežel povsod prisoten, kjer je država centralistično usmerjena. Tak je primer v Italiji (Rim), Jugoslaviji (Beograd), Franciji (Pariz), Španiji (Madrid), Vel. Britaniji (London) in še marsikje drugod. Samo široka avtonomija dežel lahko prepreči nadvlado prestolnic nad ostalimi kraji.

Iz Beneške Slovenije

Medalja o Slov. Benečiji

Pred kratkim je ustanova »Numismatica Friulana« izdala posebno medaljo, posvečeno Slovenski Benečiji. Na eni strani je upodobljena kamnita miza, ob kateri so zborovali tj. imeli svoje sosednje beneškoslovenski župani. Ker sta bili v Slov. Benečiji dve taki mizi, ena v Landarju, druga v Mjersi, je pod simbolom kamnite mize banke) napis: Landarska in Mjerska banka. Nad simbolom pa napis: Le vkup, le vkup za staro praudo. Na drugi strani je simbol treh hlodov, povezanih na vrhu z vrvjo. Pod tem pa napis Kamenica - kraj v Benečiji, kjer poleti, zadnjo nedeljo v juliju, vsako leto obnovijo znamenito sosednje. Nad simbolom pa teče napis: Praznik bratstva in frajnosti.

Medaljo v obliki kovanca je izdelal Ennio Drutti iz Tarčenta, ki je diplomiral na šoli za izdelavo medalj v Rimu.

40-letnica romana »Kaplan Martin Čedermac«

Preteklo je 40 let, odkar je v Ljubljani prvič izšel roman Franceta Bevka — bilo je tik pred drugo svetovno vojno — »Kaplan Martin Čedermac«. Bevk ga je objavil pod psevdonimom Pavle Sedmak. Njegova vsebina je takoj vzbudila pozornost takratnih fašističnih oblasti. Že drugi dan po izidu je imel italijanski konzul v Ljubljani knjigo na svoji mizi. Ob prehodu čez mejo so oblasti skrbno pregledovale in pazile, da bi ljudje knjige ne vnašali na Primorsko.

V romanu je upodobljen beneški kaplan v Lazah pri Podbonescu, Anton Kufolo. Do sedaj je izšlo šest slovenskih izdaj romana, poleg tega pa tudi srbska, slovaška in poljska izdaja.

Južnotirolski sindikat

Leta 1964 so na Južnem Tirolskem ustanovili lasten sindikat, ki mu pripadajo nemško in ladinsko govoreči delavci. Po nekajletnih težavah se je njegova organizacija utrdila in šteje danes kar 21.000 vpisanih. Njegov tajnik je sedaj Hans Widmann. Preteklega julija ga je uradno priznal tudi pokrajinski svet v Bocnu. Njegova dejavnost se usmerja drugače kot pri vsedržavni federaciji sindikatov: odklanja razredni boj in se zavzema za sodelovanje delavstva pri upravljanju in vodenju podjetij.

Usoda slovenščine v pokrajinskem svetu

Na pobudo svetovalke SSk Marije Ferletič se je goriški pokrajinski svet v ponedeljek in torek, 11. in 12. decembra, bavil z vprašanjem uporabe slovenskega jezika na sejah pokrajinskega sveta. Ferletičeva je namreč vložila zadevni predlog in obenem tudi predlog, naj se razpravlja o zakonu za globalno zaščito Slovencev v Italiji.

V ponedeljek je bila debata zelo dolga in mestoma tudi ostra. Za uporabo slovenščine in namestitev posebnega prevajalca so glasovali svetovalci SSk, PCI in PSI, skupno 11 glasov. Proti pa DC in MSI, skupno 12 glasov. Svetovalec PSDI se je vzdržal. Na ta način je bil z odločilnimi glasovi MSI zavrnjen predlog svetovalke SSk o uporabi slovenščine na sejah pokrajinskega sveta. Tako se je ob tem specifičnem vprašanju razbila večina, ki podpira sedanji enobarvni pokrajinski odbor DC. PCI in PSI sta se namreč izrekla proti odločitvi DC, PSDI se je pa vzdržala.

Naslednji dan, v torek, je prišlo do ponovne razprave o uporabi slovenščine na podlagi pisma, ki ga je svoj čas predsednik pokrajinskega sveta prof. Pagura pisal svetovalki Mariji Ferletič. Ker je predsednik vsebino svojega pisma razlagal tako, da je izključil možnost vsake nadaljnje rabe slovenščine v pokrajinskem svetu, je svetovalka SSk v znak protesta zapustila sejno dvorano. Značilno je, da v torek svetovalci PCI in PSI niso podprli Ferletičeve v njeni zahtevi.

Značilno je tudi to, da je v torek svetovalec PSDI govoril v furlanščini in zahteval, da se sme v pokrajinskem svetu gogoriti tudi v furlanščini. Navzoči so ga molče poslušali in ga niso prav nič prekinjali, kot se navadno dogaja, ko kdo spregovori v slovenščini. Menimo, da slovenščina v Gorici nima manjše domovinske pravice kot furlanščina.

Občinski svet v Gorici

Slovenski problemi. Na seji, ki je bila v ponedeljek 11. decembra, se je goriški občinski svet soočil z vrsto problemov, ki zadevajo slovensko narodno skupnost. Na začetku seje je svetovalec dr. Paulin skupno s svetovalcem dr. Bratužem v imenu Slovenske skupnosti predložil resolucijo. Ker je resolucija temeljnega pomena za zadeve naše manjšine, jo v celoti objavljamo:

Potem ko je vzel na znanje razne osnutke za globalno rešitev vprašanj slovenske manjšine, ki so pred parlamentom; ob upoštevanju lastnega dnevnega reda, ki je bil sprejet na seji sveta v decembru 1969; ob ponovni potrditvi volje za formalno in vsesplošno zaščito slovenske narodne skupnosti kot pravnega subjekta, ki ga ščitijo 6. člen ustave, 3. člen deželnega statuta dežele Furlanije-Julijske krajine in Osimski sporazumi; potem ko je vzel na znanje dejstvo, da deluje pri predsedstvu vlade posebna komisija za proučevanje problemov slovenske manjšine

OBČINSKI SVET V GORICI

nujno meni, da morata vlada in parlament v najkrajšem času pripraviti vse potrebne zakonske instrumente za uresničitev zahtev slovenske narodne manjšine, in to ob upoštevanju že predloženih zakonskih osnutkov in ob zagotovitvi, da bodo pri obravnavi te tematike aktivno sodelovali politični, gospodarski in kulturni predstavniki slovenske manjšine; obvezuje župana in odbor, da nastopita pri vladi in parlamentu za hitro odobritev zakona za globalno zaščito slovenske narodne manjšine.

O tej resoluciji se bo moral občinski svet izraziti na eni izmed prihodnjih sej. Na omenjeni seji pa je občinski svet izglasoval resolucijo, ki so jo predložili svetovalci SSk ter slovenski svetovalci PCI in PSI, v kateri se zavzemajo za posredovanje občinske uprave, da bi novi zakon o reformi višje srednje šole upošteval tudi probleme in potrebe slovenske šole. V ta namen se resolucija zavzema za to, da bi ta zakon, ki čaka še na končno odobritev parlamenta, predvidel tudi ustanovitev teh šol na vsem področju dežele, v skladu s potrebami in dejanskim stanjem.

Svet je tudi imenoval posebno urbanistično komisijo, ki jo sestavljajo načelniki skupin, ki bo pretresala ugovore proti spremembi regulacijskega načrta.

Občinski svet bo verjetno imel še kako zasedanje pred koncem leta, na katerem bo obravnaval vrsto problemov redne uprave.

Štandrež

Nova sekcija otroškega vrtca. Pristojno ministrstvo v Rimu je odobrilo, da se v Štandrežu odpre še druga sekcija slovenskega otroškega vrtca. Vzgojiteljico bo namestila država, za ostale stroške pa mora poskrbeti občina.

Ta pozitivni zaključek dolgotrajne borbe za drugo sekcijo otroškega vrtca za slovenske otroke v Štandrežu pomeni uspeh štandreških kulturnih organizacij in vseh ostalih slovenskih sil v goriški občini, ki so se tako odločno zavzele za to zadevo. Sedaj je na slovenskih starših v Štandrežu, da bo vedno dovolj slovenskih otrok za to drugo sekcijo, kajti če otrok ne bo, tudi druge sekcije ne bo.

Glasbeni in pevski koncert

Tudi v nedeljo 10. decembra smo se zbrali v dvorani Katoliškega doma. SKPD »Mirko Filej« je imelo v gosteh Goriški simfonični orkester iz Šempetra in moški zbor iz Bilj. Ta nastop bi bil moral biti že v oktobru, a je takrat zaradi bolezni dirigenta odpadel. Organizator je orkester takole predstavil:

»Leta 1972 je ravnatelj Glasbene šole v Šempetru Marjan Konič zbral nekaj gojencev te šole in začel z orkestralnimi vajami. Pozneje so orkester pomnožili še nekdanji gojenci in drugi ljubitelji glasbe. Danes sestavljajo orkester ljudje raznih poklicev in študentje. Njihova starost gre od 15. do 70. leta. Orkester ima zelo pester repertoar, ki obsega predvsem skladbe iz operne in operetne glasbe domačih in tujih skladateljev.«

V dobri uri sporeda je Goriški simfonični orkester poslušalcem posredoval nekaj skladb iz svojega repertoarja. Njegovo izvajanje je bilo solidno in prijetno. Tudi solista, sopranistka Božena Birsa in baritonist Aleksander Koršič sta žela iskreno odobravanje.

Za orkestrom je v drugem delu večera nastopil moški zbor iz Bilj pod vodstvom Andreja Budina. Ta zbor je pred leti že nastopil na Cecilijanki v Katoliškem domu. V nedeljo je pa pod novim dirigentom izvajal daljši program. Izbral je predvsem bolj znane slovenske pesmi ter dodal nekaj dalmatinskih. Zbor je pel ubrano in zasluži, da bi ga še slišali v Gorici ali kje drugje.

K. H.

Smrt zaslužne učiteljice

V lepi starosti 93 let je 7. decembra umrla upokojena učiteljica Gabrijela Mikuluž. Pogreb je bil v cerkvi sv. Ivana v Gorici 11. decembra. Od tam so pokojno prenesli na pokopališče v Pevmo.

Prav je, da se te naše učiteljice posebej spomnimo, kajti veliko je naredila za naše otroke in za naše ljudi. Izšla je iz slovenske zasebne šole za časa Avstrije. Hubert Močnik namreč piše: »Iz zasebnih šol Šolskega društva je izšlo skoraj trideset učenk, ki so se pozneje posvetile učiteljskemu poklicu. Med temi so bile Gabrijela Mikuluž, Olga Čus...«

Svojo službo kot učiteljica je začela v Gorici. Nekaj let je službovala tudi v Jelšanah. Za časa fašizma je morala v notranjost države. Po vojni se je vrnila v domače kraje in bila med prvimi učitelji, ki so začeli pod zavezniki učiti na slovenskih osnovnih šolah. Izbrala si je Pevmo, od koder je bila doma. Najdemo jo že v seznamu učiteljev v šolskem letu 1946/47. V Pevmi je nato ostala do upokojitve.

Da bi ostala blizu Pevme, si je zgradila skromno hišico v drevoredu XX. septembra, nedaleč od pevmskega mostu. Tu je preživela zadnja leta svoje starosti. Zmeraj se je zanimala za naše kulturno življenje in tudi rada materialno pomagala. To vedo številni dijaki, učenci in tudi razne naše dobrodelne in kulturne ustanove; pomagala je na vse strani, ker je njena roka bila odprta za vse potrebne. Kako bistro je gledala na stvari, priča želja, ki jo je zapisala v oporoki: Ob pogrebu želim samo en venec na krsti. Če hoče kdo kaj dati, naj da v dobrodelne namene. Bila je tudi verna in je ob polni zavesti prejela vse zakramente za umirajoče.

Bog nam daj še takih vzgojiteljev, pokojnici pa naj bo bogat plačnik za vse dobro, ki ga je storila otrokom in vsem potrebnim.

Izjava dijakov slov. višjih šol

Dijaki vseh slovenskih višjih šol v Gorici, zbrani na predavanju o globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji, v okviru Tedna mladine, pri katerem so bile prisotne vse slovenske mladinske organizacije, ugotavljamo, da v zvezi z našo manjšino niso še spoštovani: 6. člen ustave, 3. člen posebnega statuta avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine in tisti del Osimskih sporazumov, ki se nanaša na slovensko narodnostno skupnost v Italiji.

Vsi Slovenci v Italiji še vedno čakamo na zakon za globalno zaščito, beneški Slovenci še vedno niso priznani kot taki, še vedno nimamo samostojnega slovenskega šolskega okraja, še vedno smo Slovenci tarča nacionalističnih izgredov.

Zato pozivamo predsednika republike, predsednika vlade, ministra za šolstvo, deželo Furlanijo-Julijsko krajino, goriško pokrajino, goriško občino in vso javnost, da se v zvezi z našo manjšino zavzamejo za čimprejšnjo rešitev odprtih vprašanj.

Letošnji abonma Glasbene matice

Goriške abonente obveščamo, da bo prvi koncert letošnje sezone v ponedeljek 18. decembra ob 20.30. Koncert tria Tartini, ki bi moral biti v začetku sezone, je bil prestavljen na zaključek.

V ponedeljek bomo v avditoriju v ul. Roma poslušali Slovenski kvintet trobil iz Ljubljane. Kdor ni še poskrbel za abonma, ga lahko dobi pri Arturju Koshuti, ul. Mameli 8, na sedežu SPZ v ul. Malta 2 in na upravi Katoliškega glasa.

Plešivo-Krmin

Tudi letos je sv. Miklavž obiskal slovenske otroke s Plešivega in Krmina. Najprej je sam sv. Miklavž telefoniral slovenskemu duhovniku pri Subidi in mu naročil, naj se otroci ob določenem času zberejo v »Tavernetti« pri Buzinelovih. Povabil pa je tudi odrasle; če so bili količkaj pridni, jim bo botovo kaj prinesel.

In tako se je na večer 5. decembra zbralo pri Buzinelovih okoli 40 otrok in še toliko odraslih. Pričakovanje je bilo veselo, pa tudi napeto. Naenkrat so planili v lokal štirje hudički. Bili so močno razposajeni, potem pa so se pomirili in je vsak recitiral nekaj verzov vsem navzočim v opomin. Nato so se hudički umaknili in pustili prostor nebeškemu zboru angelčkov. Ti so nastopili z nežno muziko, s petjem in deklamacijo. Slednjič se je prikazal sv. Miklavž. Bil je izredno dobre volje, zelo širokogruden in morda še preveč prizanesljiv. Vse je očaral s svojo slovesno, preudarno in lepo govorico. Prav žal nam je bilo, ko se je poslovil. Srečno pot mu želimo in seveda nasvidenje čez leto dni.

Naj gre zahvala gospodičnama Anki Černic in Lidiji Jarc, ki sta nastop organizirali ter vsem članom družine Buzinel, ki so bili radodarni gostitelji večera. Hvala tudi Danijelu Pintarju, on že ve, zakaj.

Šport

Na področju športa - SAK

Ko so pred nekaj leti slovenski Koroščí ustanovili Slovenski atletski klub (SAK), so morali orati ledino. Slovenski šport na Koroškem namreč ni obstajal, četudi je mnogo koroških rojakov igralo v nogometnih klubih, ki pa so se izdajali za nemške. S trenerji jih je podprla matična domovina in po začetnih težavah je SAK začel nastopati v resni konkurenci drugim koroškim nogometnim moštvom.

Sedaj nastopa v treh moštvih, SAK I, SAK mladinci in SAK 21 (tj. pod 21 let). Vsa tri moštva so letos dosegla pomembne zmage v D-razredu, kjer prvo moštvo vodi na lestvici po zmagi nad Železno Kaplo. Seveda pa SAK-ovim igram niso prihranjena nepotrebna ponižanja, od zmerjanja nemškutarskih gledalcev pa do pristranosti sodnikov, ki najraje sodijo slovenskim nogometašem krivično. Vodstvo SAK-a je moralo že pogosto vložiti pritožbe pri Koroški nogometni zvezi, navadno brez uspeha.

★

Izšle so knjige

GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

★

OBVESTILA

Nabirka za Marijanišče bo po vseh slovenskih cerkvah tržaške škofije na kvatrno nedeljo 24. decembra, enako nabirka za **Alojzijevišče** po slovenskih župnijah goriške nadškofije.

Z božično mislijo, kot jo pojmuje beneški duhovnik, bo v ponedeljek 18. decembra govoril v Društvu slov. izobražencev prof. Marino Qualizza iz Vidma. Večer bo v ulici Donizetti 3 v Trstu ob 20.15.

Stalno slovensko gledališče v Trstu razpisuje delovno mesto referenta za tisk in stike z občinstvom. Pogoji za sprejem: poznavanje gledališča, obvladanje veščine pisanja, komunikativnost, odslužen vojaški rok, poskusna doba šest mesecev. Zaželeni so visokošolska izobrazba, odlično obvladanje italijanščine in smisel za dramaturgijo. Plača po pogodbi. Kandidate bo ocenila posebna komisija na pismenem in ustnem izpitu. Po drobnejša pojasnila in prijave do 31. decembra 1978 na tajništvu SSG, ul. Petronio 4, tel. 734265.

SNG iz Ljubljane bo uprizorilo v Kulturnem domu v Trstu igro Alekseja Arbuzova »Staromodna komedija«: v četrtek 14. dec. ob 16. uri za red H in ob 20.30 za red D; v petek 15. dec. ob 16. uri za red I in ob 20.30 za red A in E; v soboto ob 20.30 za red B in F; v nedeljo ob 16. uri za red C in G.

V Kulturnem domu v Trstu uprizori SSG v sredo 20. dec. ob 15.30 mladinsko igro »Plešoči osliček«.

DAROVI

Za sklad Katoliškega glasa: Božidar Živec 5.000; N. N. 5.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: N. N. 5.000; M. Kete ob prvi obletnici smrti msgr. Klinca 10.000; v isti namen družina Devetak 20.000 lir.

Za Alojzijevišče: Hubert Močnik namesto cvetja na grob Gabrijele Mikuluž 10.000 lir.

Za Pastirčka: Marijina družba iz ulice Risorta - Trst 100.000 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: Anica Trobec v spomin Terezije Bucik 5.000 lir.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu: Marta Požar v spomin na vse pokojne družbenice svetoivanske Marijine družbe 30.000; Vida Sore 2.000; Sandro Žerjal 10.000; prof. Marjan Bajc v spomin na pok. dr. Ivana Vrečarja 10.000 lir.

Za kapelo bl. Leopolda pri Domju: N. N., Ricmanje, 20.000; N. N., Domjo, 5.000; N. N., Domjo, 10.000; Vera Turk, Trst, 100.000; N. N., Trst, 2.000; N. N., Trst, 30.000; N. N., Trst, 5.000; N. N., Trst, 10.000; N. N., Trst, 5.000; N. N., Trst, 10.000; Vittorio Katalan in Albina Pido 4.000; Neda Mandič, Trst, 20.000; M. Malič, Trst, 50.000; Roza Stopančič, Trst, 50.000; Meri, Trst, 10.000; N. N., Trst, 5.000; Slava Kravanja 5.000; Marija Zecchi, Trst, 5.000; Mariuccia Zicher 2.000; Viktorija Šavron 2.000; Batič, Trst, 1.000; N. N., Trst, 20.000; N. N., Sv. Vincencij, 20.000; V. K., Trst, 10.000; A. Č. 50.000; N. N., Trst, 10.000 lir.

Za svetogorsko baziliko: v spomin na drago pokojnico Jušto Filej-Cukjati iz Medane darujejo Fanica in Jakob Franich ter družina Simčič iz Trsta 20.000; Ivo Mugerli 10.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Radio Trst A

Časnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19; kratka poročila ob 11., 14; novice iz Furlanije-Julijske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. sv. maša.

Časnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Julijske krajine ob 8., 14., 19.15.

Spored od 17. do 23. decembra 1978

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Oddaja o Benečiji. 10.30 Danes obiščemo Skrljevo. 11.05 Mladinski oder: »Pika Nogavička«. 11.35 Nabožna glasba. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spet. 15.00 Nedeljsko popoldne.

Ponedeljek: 9.30 Psihologija predšolskega otroka. 10.05 Koncert. 11.00 Svevova proza. 12.00 Prizori iz zdravniške ambulante. 13.15 Zbor Glasbene Matice iz Clevelanda. 14.10 Kulturna beležnica. 14.20 Glasbeni ping pong. 17.05 Mi in glasba. 18.05 Čas in družba. 18.20 Operna glasba.

Torek: 9.30 Poznate Evropo? 10.05 Koncert. 11.00 Podlistek »Moč preteklosti«. 13.15 Zborovska glasba. 14.10 Literarni utrinki. 14.20 Stara navada - železna srajca. 15.00 Mladi izvajalci. 15.35 Poglejmo v izložbo plošč. 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.05 Mi in glasba. 18.05 Slovenska književnost v Italiji. 18.20 Operna glasba.

Sreda: 9.05 Včeraj in danes. 9.30 Nekdanji avtorji. 10.05 Koncert. 11.00 Ljudje in dogodki. 12.00 Odlomki iz operet. 13.15 Naši zbori. 14.10 Mladi pisci. 14.20 Kličite Trst 31065. 16.30 Otroci pojo. 17.05 Mi in glasba. 18.05 »Mesečnik«. Satirična oddaja.

Četrtek: 9.05 Iz južnoameriške folklore. 9.30 Družina v sodobni družbi. 10.05 Koncert. 11.00 Podlistek »Moč preteklosti«. 13.15 Revija ZCPZ v Trstu 1977. 14.10 Danes bomo govorili o... 14.30 Glasbene oblike in izrazi. 15.35 Priročnik lahke glasbe. 16.30 Kje je napaka? 17.05 Mi in glasba. 18.05 Gospodarska društva v pokrajini. 18.20 Operna glasba.

Petek: 9.30 Iz beležnice Zore Tavčar. 10.05 Koncert. 11.00 Nenavadne življenjske zgodbe. 12.00 V starih časih. 12.30 Glas in glasba narodov. 13.15 Seghizzi 1978. 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci. 14.20 Pesmi iz polpretekle dobe. 15.35 Zgodovina rock in pop glasbe. 17.05 Vivaldijeve skladbe. 18.05 Kulturni dogodki v deželi. 18.20 Operna glasba.

Sobota: 9.30 Življenje besed. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 14.10 Slovenske povojne revije v Italiji. 14.30 Končno, sobota! 15.35 Iz filmskega sveta. 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.05 Mi in glasba. 18.05 »Lesena peč«. Izvaja Radijski oder. 18.45 Vera in naš čas.

★

Ljudski radio

od 18. do 23. decembra

Ponedeljek: Razgovor z dr. Bernardom Špacapanom. Torek: Prosto. Sreda: Srečanje s SZ Olympia. Četrtek: Prosto. Petek: Revija zborov v cerkvi sv. Ignacija. Sobota: Adventna misel in pesmi.

★

V spomin na pok. strica duhovnika ob 90-letnici njegove nove maše daruje nečakinja 55.000 lir za najbolj potrebne na svetu in 10.000 lir za SSk in Našo pot.

★

Božična številka našega lista

Izšla bo v četrtek 21. decembra na osmih straneh s številnimi božičnimi oglasi in voščili. Vabimo slovenska podjetja, ustanove, društva, da izkoristijo to priložnost in objavijo svoj oglas in voščilo v tej številki.

Ta številka bo zadnja v tem letu. Naslednja bo izšla v četrtek 4. januarja 1979. Naročnino za prihodnje leto smo bili dolžni povišati kot vsi časopisi, če hočemo še redno izhajati. Za Italijo bo 10.000 lir, za inozemstvo 15.000 lir ali 18 USA dol.

Iščem dvosobno stanovanje za ambulatorij. Telefonirati na številko 32239.

Trgovina čevljev »Alpina« na Korzu št. 78 išče izvežbano prodajalko ali pa mladoletno vajenko.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14 % davek IVA.

Odgovorni urednik: *msgr. Franc Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

RAZVESELITE PRIJATELJE IN ZNANCE

Kot novoletni dar jim lahko poklonite naročnino za prejemanje našega tednika »Katoliški glas« tako da izpolnite spodnjo naročilnico:

NAROČILNICA - DAR

Pošiljajte vaš list v letu 1979 na naslov

.....

.....

Enoletno naročnino, ki znese za Italijo 10.000 lir, za inozemstvo pa 15.000 lir, bom poravnal po pošti ali na upravi lista. Moj naslov:

.....

.....

Novemu prejemniku naj se ime darovalca sporoči: DA / NE (neustrezno prečrtati!). Potem ko ste to naročilnico izpolnili, jo izrežite in pošljite na upravo lista:

KATOLIŠKI GLAS, Riva Piazzutta 18, 34170 Gorizia-Gorica, Italia. Poštno čekovni račun 24/12410.